

**АКАДЕМИЈА СТРУКОВНИХ
СТУДИЈА БЕОГРАД
ACADEMY FOR APPLIED
STUDIES BELGRADE**

**ВИСОКА
ХОТЕЛЈЕРСКА ШКОЛА
БЕОГРАД**
**THE COLLEGE OF
HOTEL MANAGEMENT
BELGRADE**

ИСХРАНА

ДР АНА КАЛУШЕВИЋ

АКАДЕМИЈА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА БЕОГРАД

ПИРАМИДА УНОСА ТЕЧНОСТИ

**Алкохолна
и
енергетска
пића**

**Освежавајућа
безалкохолна
пића (ОБП)**

**Сокови, млеко,
безалкохолно пиво,
спортска пића, кафа и
чај са шећером**

**Флаширана вода и вода из
славине са вишим
садржајем соли, напсици без
шећера (чај, кафа), ОБП без
шећера**

**Стана вода, минерална вода,
изворска вода, вода из славине са
ниским садржајем соли**

Улога воде у организму

Регулација
температуре

Састојак телесних
течности попут
пљувачке и суза

Обезбеђивање облика и
стабилности ћелијама

“Подмазивање”
зглобова

Превенирање
констипацију,
детоксикација

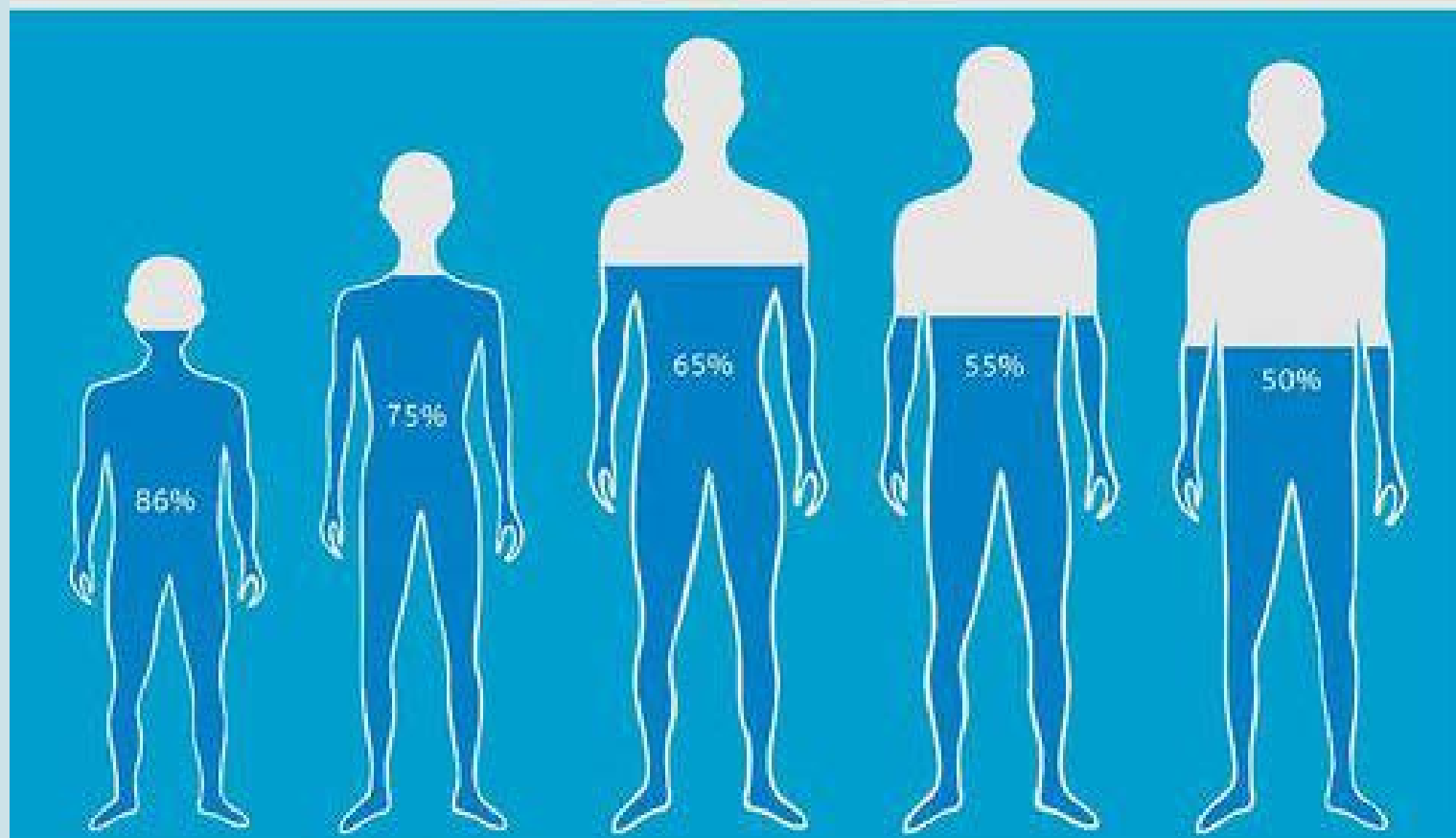
Смањивање
оптерећење
бубрега и јетре

Растварање
нутријената,
учешће у
биохемијским
реакцијама

Пренос кисеоника
и хранљивих
материја

Удео воде у организму

Број
година

0-1

5-15

20-35

40-50

60-80

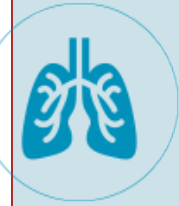
Удео воде у органима

brain
83%

kidneys
83%

lungs
85%

blood
94%

eyes
95%

heart
75%

muscles
75%

Улога воде у исхрани

- ✓ Хидрирање организма
- ✓ Олакшавање варења
- ✓ Растварање нутријената
- ✓ Смањење апетита
- ✓ Одржавање рН равнотеже

Унос воде у организам

- Осим путем конзумирања саме воде, вода се у организам уноси и кроз:

- Сокове, ОБП-ове и сл
- Млеко и млечне производе
- Воће и поврће
- Друга храна
- Чај и кафа
- Алкохолна пића

Диуретици!

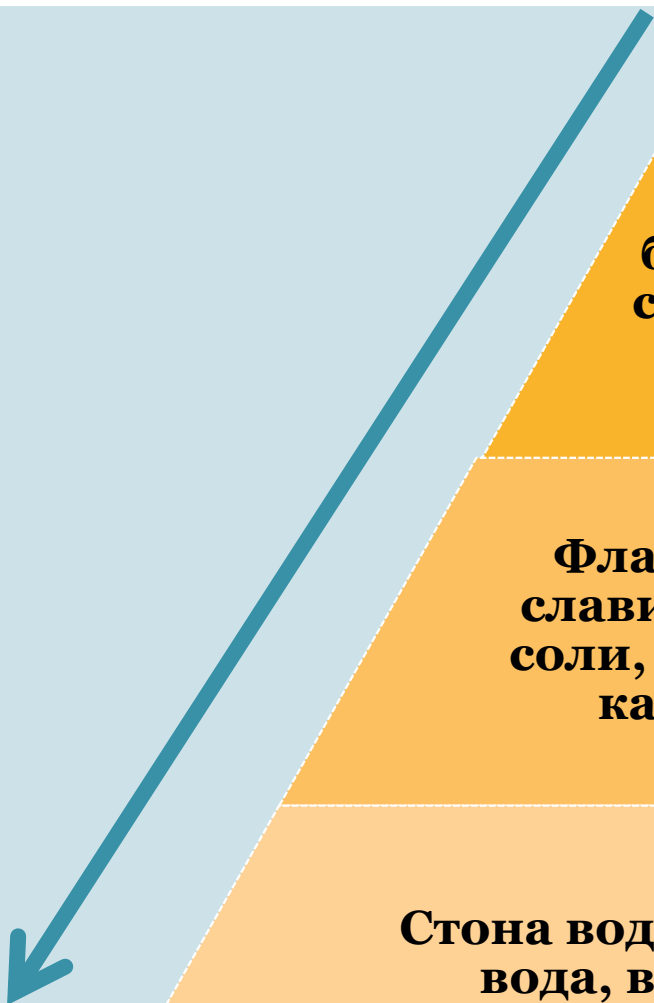
Пирамида уноса течности

Алкохолна и
енергетска пића,
ОБП са шећером

Сокови, млеко,
безалкохолно пиво,
спортска пића, кафа
и чај са шећером

Флаширана вода и вода из
славине са вишим садржајем
соли, напаци без шећера (чај,
кафа), ОБП без шећера

Стона вода, минерална вода, изворска
вода, вода из славине са ниским
садржајем соли

Препоручени дневни унос

Зависи од

- Оптерећења организма
- Здравственог стања
- Климатских услова
- Старости
- Пропорције мишићног према масном ткиву
- Трудноћа/Лактација

Одрасле особе би требало да конзумирају **2 до 3** литра на дан.

Минимални дневни унос би требало да буде **1.5 - 2** литра течности.

Препоручени дневни унос

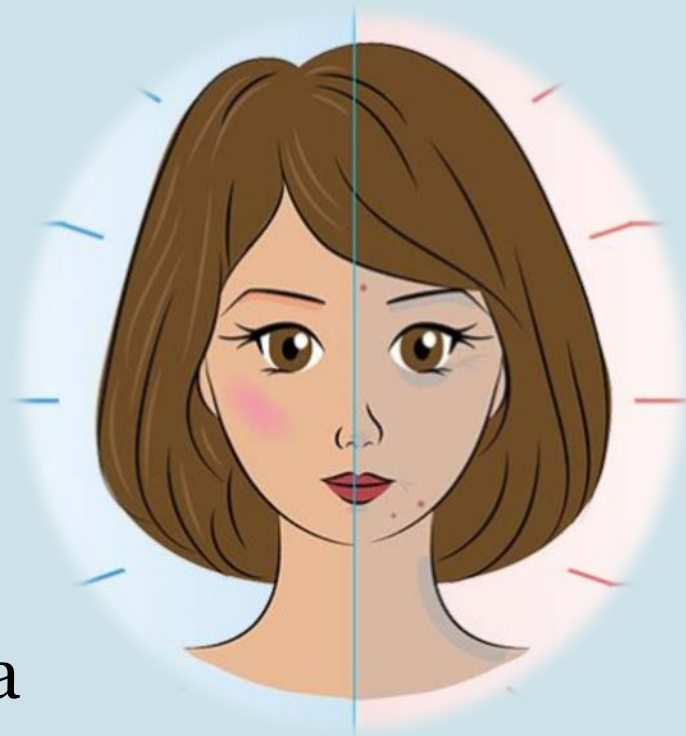

- Генералне препоруке Интернационалног медицинског института засноване на истраживању
    - 2,7 литара (око 11 чаша воде дневно) жене и
    - 3,7 литара (око 15 чаша воде дневно) мушкарци.
- ове количине односе на укупан унос течности, из свих извора воде - како напитака, тако и хране.
- приближно 80% укупне количине унесене течности долази из воде и осталих напитака, а преосталих 20% долази из хране.

Последице недовољног уноса воде

- Дехидрација, жеђ
- Умор, деконцентрисаност
- Главобоља, вртоглавица
- Сува кожа
- Затвор/констипација
- Лош задах
- Мучнина
- Грчеви/Болови у мишићима
- Убрзан рад срца

✓ Човек може недељама преживети без хране, али без воде свега пар дана.

Воћни сок

- Воћни сок је производ који није ферментисао, али може да ферментише, а који се добија се од **јестивих делова једне или више врста воћа** помешаних заједно, које је здраво, зрело, свеже или охлађено, односно замрзнуто.
- Боја, арома и укус воћног сока треба да буде карактеристичан за врсту воћа од кога је воћни сок произведен.
- Арома, воћна пулпа или честице воћног ткива, које су одговарајућим физичким поступцима издвојене из исте врсте воћа, могу се поново додати том воћном соку.

Воћни нектар

- Воћни нектар јесте производ који није ферментисао, али може да ферментише, а који се добија додавањем воде, са или без додавања шећера и/или меда.
- При производњи воћних нектара без додавања шећера или нектара смањене енергетске вредности, шећери могу у потпуности или делимично да се замене заслађивачима чији су квалитет и услови употребе одређени у складу са прописом о прехранбеним адитивима.
- Арома, воћна пулпа или честице воћног ткива које су издвојене одговарајућим физичким поступцима из исте врсте воћа, могу се поновно додати воћном нектару.

Освежавајућа безалкохолна пића

- Производи се добијају посебним технолошким поступком од воде за пиће или природне минералне воде или природне изворске воде, којој се могу додавати састојци: ароме, шећери, хидролизати скроба, билјни екстракти, воћни сок, концентрисани воћни сок, сок од поврћа, жита и производи од жита, соја и производи од соје, хмељ и производи од хмеља, сурутка, витамини, минералне соли, као и други састојци у складу са законом и подзаконским актима којима се уређује безбедност хране и употреба састојака, са или без додатка угљен-диоксида.

Освежавајућа безалкохолна пића

Производи се могу производити и стављати у промет под следећим називом:

- 1) освежавајуће безалкохолно пиће;
- 2) освежавајуће безалкохолно пиће са воћним соком;
- 3) вода са аромом;
- 4) сода вода;
- 5) сируп за освежавајуће безалкохолно пиће;
- 6) прашак за освежавајуће безалкохолно пиће;
- 7) таблета за освежавајуће безалкохолно пиће;
- 8) енергетско пиће;
- 9) освежавајуће безалкохолно пиће са минералним солима;
- 10) ледени чај.

Пиво

Пиво

Пиво је благо алкохолни напитаk који се производи процесом алкохолног врења из четири основна састојка:

- слада,
- хмеља,
- воде и
- ПИВСКОГ КВАСЦА.

Нутритивна својства пива

Светло пizenско	Количина састојка
Вода	91-92%
Етанол	3.4-5%
Протеини	4.1 g/l
Угљени хидрати	31.6 g/l
Масти	0
Холестерол	0
CO ₂	0.5 %
pH	4.5-4.7
Калоријска вредност	110 kcal

Нутритивна својства пива

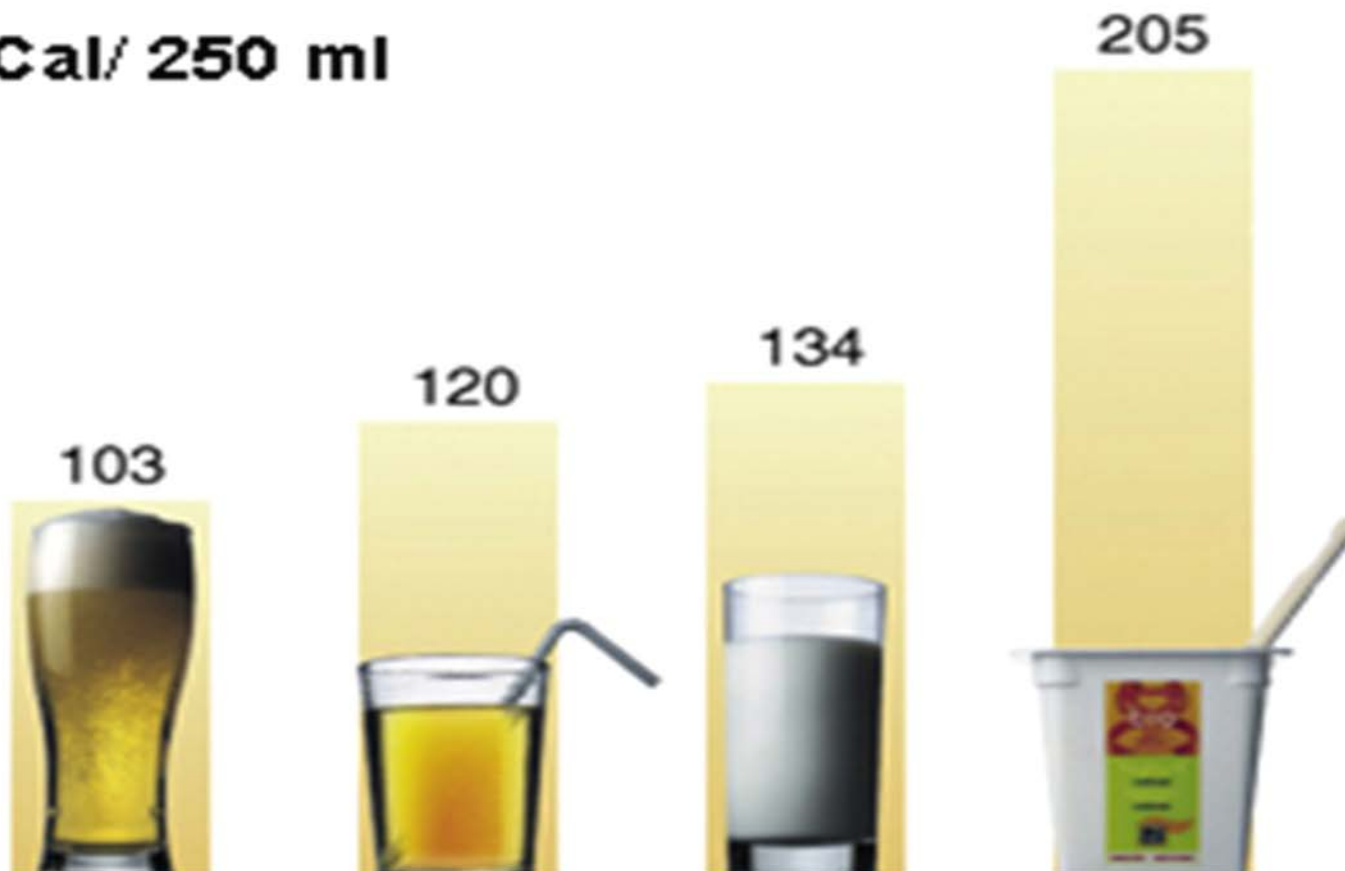
Светло пилзенско пиво	Количина минерала
Минерали	
Натријум	30-32 mg/l
Калијум	500-600 mg/l
Магнезијум	80 -110 mg/l
Гвожђе	0.4-0.6 mg/l
Калцијум	72-80 mg/l
Цинк	0.1-0.3 mg/l
Хром	0.2 - 46 ng /l
Селен	10.2 - 15.2 mcg /l
Фосфати	300-400 mg/l
Хлориди	150-200 mg/l

Витамини	Количина витамина
В1	0.084-0.128 mg/l
В2	0.36 mg/l
В3	5.6-6.4 1mg/l
В6	0.37-0.44 mg/l
В5	0.6-0.8 mg/l
В9	60-84 µg/l
В12	~ 3.7 µg/l
С	30 µg/l
Фенолна једињења	50 mg/l

Поређење калоријске вредности

KCal/ 250 ml

Подела на основу боје

- **Светла пива**

Светла пива Плзенског типа су светло жуте до светлозлатне боје. Дортмунско пиво је црвенкасто, Баварско пиво је смеђе, а Бечко пиво је златножуто.

- **Тамна пива**

Porter и *Stout*. Ова пива имају специфичне укусе зависно од произвођача односно квалитета сировина. Најпознатје је *Guinness* пиво

- **Црна пива**

Пива су јако тамна, практично непрозирна, хранљива и имају укус карамела или горке чоколаде. Најпознатије врсте овог типа пива су *Kostritzer* (Немачка) и више Јапанских црних пива (*Asahi*, *Sapporo*, *Kirin*)

Подела пива према начину врења

Пива доњег врења

- Пива „доњег врења“ која се називају **лагер** пива
- Назив потиче од немачке речи "**lagern**" и значи одлеживање.
- Квасац
Saccharomyces uvarum

Пива горњег врења

- Пива „горњег врења“ која се називају *ale* (ејл) и *alt* пива
- Квасац
Saccharomyces cerevisiae

Подела пива према садржају алкохола

безалкохолна пива - садржај алкохола испод 0,5%

пива са малим садржајем алкохола - испод 3,5%

стандардна пива (лагер и ејл) - садрже преко 3,5% алкохола (обично не више од 5%)

јака пива - преко 5% алкохола

Подела пива према сировини

- **Кукурузно пиво** - пиво код кога је и до 70% слада замењено кукурузом
- **Пшенично пиво** - *Weizenbier* или *Weissbier*
Berliner Weisen и *Weisenbier*
- **Ражано пиво** нестандардна својства: воћни мирис, уљаст и често љуткаст укус *Roggenbier*

Специјална пива

- light beer,
- ginger beer,
- blueberry beer, grape beer
- organic beer ...
- производи на бази пива,
- производи сродни пиву

Чаше за пиво

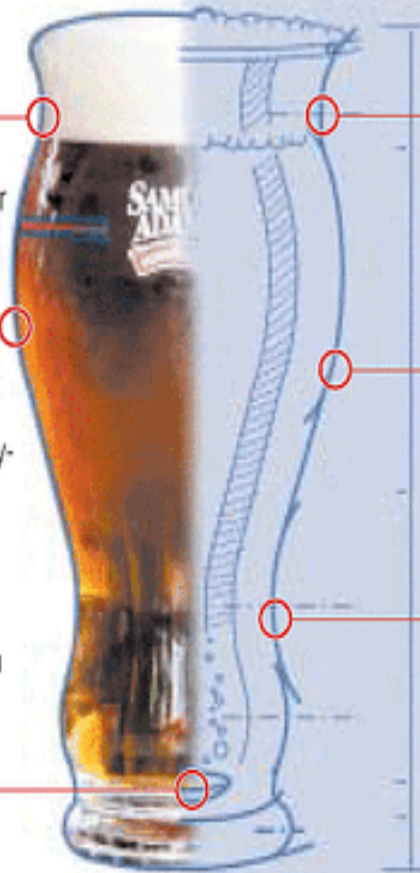

BOSTON BEER'S NEW BREW GLASS

Inside bead on rim — creates turbulence, releasing aroma as beer flows into the mouth.

Glass shape — maintains temperature longer than the pint glass, which is chimney-shaped and loses coolness quicker.

Nucleation site — lasered into the bottom of the glass creates bubbles for constant aroma release.

Glass narrows — to maximize and concentrate the head. Helps to release aromas.

Thinner glass — maintains cooler temperatures better than thicker variety.

Smaller grip — lessens heat from the palm of the hand.

Сензорна својства пива

- Чуло вида
  - Изглед
  - Боја
  - Бистрина, мутноћа, талог
- Чуло мириса
  - Пролазан/ Ароматичан
  - Диацетил - квасац, бактерије, хигијенски услови
  - Фенолни карактер
  - Естарски мирис
  - Мирис на слад, зрно или ферментацију
  - Буке карактеристичан на хмељ
  - Мирис на сумпорна једињења
- Чуло слуха
  - ниво карбонизације,
  - различит тон различитог нивоа угљендиоксида
- Чуло укуса
  - Горчина-хмељ, танини, слад, минерали
  - Слаткоћа- слад, хмељ, естер, диацетил
  - Киселост- карбонизација, контаминација
  - Сланост – минерали
- Чуло додира и генерални утисак
  - Текстура - кремаста, много/мало карбонизовано,
  - Пуноћа - пуно или празно
  - Трпкост - суво, скупљајући осећај
  - Остало - уљани осећај, ментолни, горећи...
  - Задовољство

Вино

Врсте вина

Бело вино

од белог и црног грожђа

Црвено вино

од црног грожђа

Розе вино

црно грожђе уз кратку мацерацију

Производња белих и црвених вина

Бела вина

Механичке операције
(муљање, одвајање петељки,
пресовање)

Примарна
алкохолна ферментација

Црвена вина

Механичке операције
(муљање, одвајање петељки, пуњење
судова)

Примарна
алкохолна ферментација и
мацерација

Пресовање (одвајање течног од
чврстог дела)

Нега вина - финална ферментација

Припрема вина за флаширање - стабилизација, филтрација, флаширање

Врсте вина

Суво од 0-4 g/L

Полусуво 4 – 8 g/L шећера

Полуслатко 8 - 15 g/L шећера

Слатко > 15 g/L шећера

Десертна/слатка вина

- Десертна вина су вина богата алкохолом, а уз то садрже и одређену количину шећера, на укусу слатка и веома специфична
- Слат је последица непотпуне ферментације остављајући део непреврелог шећера који није трансформисан у алкохол

Слатка вина

- Касна берба
- *ICE WINE*
- Ботритисована вина

Пенушава вина

- Пенушаво вино - вино које садржи 5-6 atm притиска у боци
- Полупенушаво или *Cremant* – садрже 3-4 atm притиска у боци
- Постоје 4 начина производње пенушавих вина и то:

1. Традиционална метода
2. Трансфер метод
3. *Charmat* метод
4. Карбонизација

Ароматизована вина

- Ароматизовање различитим зачинима, зачинским и лековитим биљем
- Бермет

Чување и неговање вина

Боца/флаша:

- што мање светлости
- влажност 75-85%
- $t = const.$

Подрум:

- Полулежећи положај
- без страних мириса
- $t = const. 10 - 15^{\circ}C$

Дефекти вина

Мирис сирћета- резултат деловања ацетобактерије (мирис сирћета)

Мирис на ацетон – (Етил-ацетат, лепак, ацетон за скидање лака са ноктију)

Оксидација - ацетадехид (мирис Шерија)

H_2S – хидроген-сулфид (мирис на покварено јаје)

Етил-меркаптан – (различити непријатни мириси)

SO_2 – Сумпор-диоксид (оштар мирис)

Мирис на шталу, коња (испарљиви феноли које ствара *Bretanomyces* – тежак и непријатан мирис коњског зноја)

Плесниви пампур

ТСА – Трихлоранисол

Винске чаше

Винске чаше

- **Црвена вина**

*Merlot, Pinot noir, Syrah,
Cabernet sauvignon*

Прокупац

- **Бела вина**

*Chardoney, Sauvignon Blanc,
Reisling*

Тамјаника

У односу на чаше за бело вино, чаше за црвено вино имају веће и шире тело, доносећи више ваздуха тј. кисеоника у додир са вином. Ово омогућава да вино више „дише“, ослобађајући на тај начин своје сложене ароме.

Винске чаше

- **Пенушава вина**

Cava, Sekt

Vintage, non vintage

Шампањац

- **Слатка вина**

Port / Sherry

Sauterns / Ice wine

Еlegantне, високе, мале запремине, главне су особености чаша за пенушава вина и шампањце

Воћна вина

- јабука,
- крушка,
- вишња,
- малина,
- аронија,
- рибизла,
- купина

Јака алкохолна пића

Алкохолна пића

- Јако алкохолно пиће је алкохолно пиће произведено дестилацијом ферментисаног кљука, слада и других сировина пољопривредног порекла са садржајем етанола **15-55%** v/v о и са сачуваним специфичним сензорним карактеристикама.
- Жестоко алкохолно пиће је алкохолно пиће произведено од рафинисаног етанола пољопривредног порекла у целости или мешањем етанола пољопривредног порекла, ракија и дестилата пољопривредног порекла или мешањем других жестоких пића, ракија и дестилата пољопривредног порекла уз додатак адситива, заслађивача и арома са минималним садржајем етанола **15%** v/v. Изузетак су ликери од јаја где је минимални садржајем етанола **14%** v/v.
- Нискоалкохолна пића су производи добијени од воћних сокова или освежавајућих безалкохолних пића уз додатак рафинасог етанола пољопривредног порекла или алкохолних пића или вина и биљних екстраката са садржајем етанола до **15%** v/v.

Ракија

- Ракија представља алкохолно пиће произведено дестилацијом ферментисаног кљука, матичног сока, комине или пикеа воћа, грожђа и јестивих шумских плодова са минимум садржаја етанола 15% v/v и са сачуваним специфичним сензорним карактеристикама које потичу од сировина од које је произведена.

Ракије од воћа

○ ракије од коштичавог воћа:

- ✦ шљива (шљивовица),
- ✦ кајсија,
- ✦ бресква,
- ✦ вишња и
- ✦ трешња.

○ ракије од јабучастог воћа:

- ✦ јабука,
- ✦ крушка,
- ✦ дуња.

○ ракије од јагодастог воћа:

- ✦ јагода,
- ✦ малина,
- ✦ купина.

○ ракије од ситнозрнастог (бобичастог) воћа:

- ✦ боровница,
- ✦ рибизла,
- ✦ дрењина,
- ✦ магиња,
- ✦ огрозд,
- ✦ смоква и тд.

○ ракије од цитрусног и тропског воћа:

- ✦ лимун, наранџа, грејпфрут, авокадо, манго, папаја, кумкувит, мандарина, нар и тд.

Ракије од грозђа

- вињак,
- лозовача (лозова ракија),
- виновица (дрожђенка),
- комовица,
- стељовача,
- бренди (Weinbrand) и
- ракија од сувог грозђа

Специјалне ракије

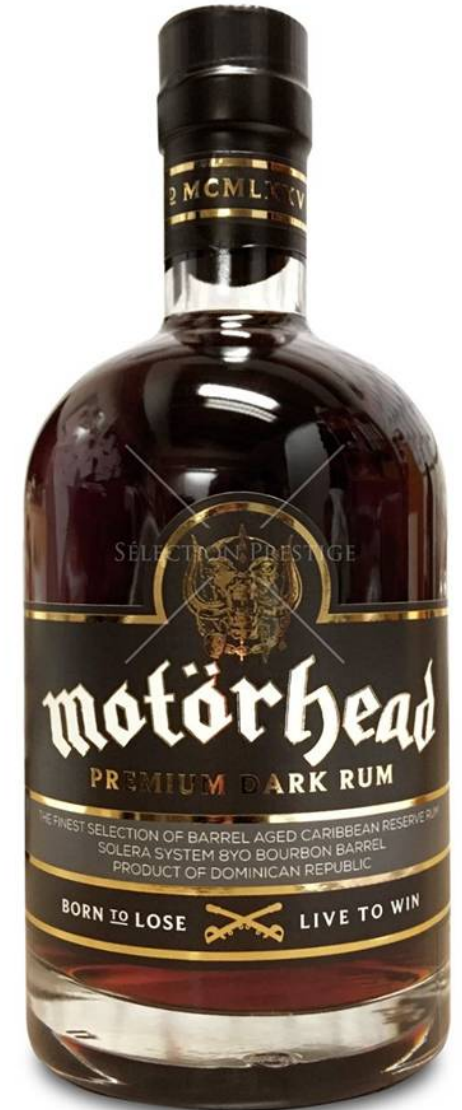

- траварица,
- клековача,
- линцура,
- анисонка,
- мастика,
- узо,
- кимовача,
- остале специјалне ракије

Ракије од житарица и осталих пољопривредних сировина

- ВИСКИ,
- корн,
- допелкорн

- рум,
- арак,
- текила

Остала алкохолна пића

- Нискоалкохолна пића
- Алкохолно пиће од меда
  - медовача,
  - медовина и
  - медица
- Вермут (алкохолизовано и ароматизовано вино).

Ликери

Ликери се у зависности од укуса и садржаја додатих сировина, разврставају у следеће групе: **слатки ликери**

горки ликери

специјални ликери и

десертна ликерска пића

Слатки ликери се даље разврставају у следеће подгрупе:

воћни ликери

ликери са воћном аромом

ликери са ароматичним дестилатима

ароматизовани ликери

ликери од кафе, какаоа, чоколаде и чаја

Подела **специјалних ликера**:

кордијал ликери

емулзиони ликери

пунчеви и

мешани ликери (коктели)

Рачунска вежба

- Упоредити калоријске вредности пића

Сок (11 % шећера из воћа) 2 чаше 0,2 л

ОБП 1(10 % шећера) 1 чаша 0,25 л

ОБП 2 (5,4 % шећера) 2 лименке од 0,33 л

ОБП 3 (8 % шећера) 1 боца од 0,5 л

Пиво (5 % алкохола) 3 кригле од 0,5 л

Вино (12,5% алкохола) 1 боца 0,187 л

Ракија (38 % алкохола) 2 чаше од 0,03 л